

לעילוי נשמת
שלום בן משה

המשנה עם מפרשים, מסודרים ומנוקדים
The Mishnah with Commentaries, Vowelized and Organized

גליון
2

ברכות
פרק ד'

ד זב שראה קרי, ונדה שפלטה שכבת זרע, והמשמשת שראתה נדה, צריכין טבילה.

זב שראה קרי - אף על פי שטמא טומאת שבעה משום זיבה, ואין טבילה זו מטהרתו, אפילו הכי צריך טבילה לדברי תורה פתקנת עזרא משום קרי.

וכן נדה, אם באה להתפלל ופולטת שכבת זרע, הרי היא כבעל קרי. ושכבת זרע מטמא האשה בפליטתו כל שלשה ימים לאחר תשמיש, ולאחר מכאן כבר הסריח בגופה, ואין ראוי עוד להיות נלד נוצר ממנו.

והכי פרושו: נדה שפלטה עתה תשמיש שמששה אתמול קודם שראתה, והמשמשת מיטתה שראתה נדה אחר שמששה, צריכין טבילה.

ורבי יהודה פוטר.

ורבי יהודה פוטר - אף במשמשת שראתה נדה פטר רבי יהודה, ואף על גב דמעיקרא בת טבילה הנות, ואיפא למימר דלא פקעא חובת טבילה מינה.

וכבר כתבנו לעיל דבטלוה לטבילותא, מפני שהיתה תקנה שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה.

א תפילת השחר עד תצות. רבי יהודה אומר: עד ארבע שעות.

תפילת השחר עד תצות - שכן תמיד של שחר קרב עד תצות לרבנן, ולרבי יהודה אינו קרב אלא עד ארבע שעות ביום.

ברכות
פרק ג'

ה הנה עומד בתפילה ונזכר שהוא בעל קרי, לא יפסיק אלא יקצר.

לא יפסיק - תפילתו לגמרי, אלא יקצר כל ברכה וברכה.

ירד לטבול - אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרוא עד שלא תניח החמה, יעלה ויתכסה ויקרא, ואם לאו, יתכסה במים ויקרא.

ולקרות עד שלא תניח החמה - שהנתיקין מדוקדקים על עצמן לגמור אותה עם הנץ החמה, דכתיב (תהלים ע"ב ה) "ייראוף עם שמש".

יתכסה במים - ודוקא מים עכורים שאין לבו רואה את הערוה, אבל צלולים לא.

אבל לא יתכסה לא במים הרעים, ולא במי המשרה, עד שיטיל לתוכן מים.

במים הרעים - מים סרוחים.

במי המשרה - מים ששורין בהם פשתן.

עד שיטיל לתוכן מים - חסורי מיחסרא, והכי קתני: ולא יקרא אצל מי רגלים עד שיתן לתוכן מים. ושיעור המים שיטיל למי רגלים של פעם אחת, רביעית.

וכמה ירחיק מהם ומן הצואה?

וכמה ירחיק מהם - מן המי רגלים שלא הטיל לתוכן מים, ומן הצואה.

ארבע אמות.

ארבע אמות - ודוקא פשהוא לצדדים או לאחוריו, אבל לפניו מרחיק כמלוא עינו.

ברכות

פרק ד'

לו: מה מקום לתפילה זו?

מה מקום - כלומר: מה טיבה.

אמר להם: בכניסתי אני מתפלל שלא תארע תקלה על ידי, וביציאתי אני נותן הודיה על חלקי.

שלא תארע תקלה - שלא יבוא מכשול על ידי, כדמפרש בברייתא: שלא אפשל בדבר הלכה וישמחו חברי, הרי רצה שתבוא על ידי, שאגרום להם שיענשו.

אני נותן הודיה על חלקי - מודה על הטובה שחלק לי, ששם חלקי מיושבי בית המדרש.

ושתי תפילות הללו בכניסתו לבית המדרש וביציאתו, חובה על כל איש ואיש לאמרן. דהכי אמרינן בברייתא: "בכניסתו מהו אומר?", "ביציאתו מהו אומר?" - משמע דחובה למימרינהו.

א רבן גמליאל אומר: בכל יום מתפלל אדם שמונה עשרה. רבי יהושע אומר: מעין שמונה עשרה.

מעין שמונה עשרה - אית דמפרשי בגמרא שאומר מכל ברכה וברכה מן האמצעיות בקוצר, וחותם על כל אחת ואחת. ואית דאמרי "הביננו ה' אלהינו לדעת דרךך", שהיא ברכה אחת שיש בה מעין כל הברכות האמצעיות של שמונה עשרה, וחותם "ברוך אתה ה' שומע תפילה".

רבי עקיבא אומר: אם שגורה תפילתו בפיו, תפלל שמונה עשרה, ואם לאו, מעין שמונה עשרה.

שגורה בפיו - שהוא למוד ורגיל בה.

והלכה כרבי עקיבא, שמי שאין תפילתו שגורה בפיו, או בשעת הדחק, מתפלל אדם שלש ראשונות ושלש אחרונות והביננו באמצע, שהיא מעין כל האמצעיות. חוץ מימות הגשמים, שאינו מתפלל הביננו מפני שצריך לומר שאלה בכרכת השנים, וחוץ ממוצאי שבתות וימים טובים, שצריך לומר הבדלה

ברכות

פרק ד'

ועד ארבע שעות היינו עד סוף שעה רביעית, שהוא שלישי היום בזמן שהיום שתיים עשרה שעות. וכן זמנה לעולם עד סוף שלישי היום לפי אורך הימים וקטנותו, כדכתבינן לעיל גבי קריאת שמע.

והלכה כרבי יהודה.

תפילת המנחה עד הערב.

תפילת המנחה עד הערב - עד שתחשף.

רבי יהודה אומר: עד פלג המנחה.

עד פלג המנחה - זמן מנחה קטנה הוא מתשע שעות ומחצה עד הלילה, שהם שתי שעות ומחצה. נמצא פלג המנחה שהוא חצי שיעור זה שעה ורביע.

ופסק ההלכה בזה דעבד כמר עבד, ודעבד כמר עבד. והרוצה לעשות כדברי חכמים ולהתפלל תפילת המנחה עד הערב, יעשה, ובלבד שלא תפלל ערבית בזמן זה. שפיון שמחשיב אותו יום לענין שמתפלל בו מנחה, אינו יכול להחשיבו לילה ולהתפלל בו ערבית.

ואם בא לעשות כדברי רבי יהודה שלא להתפלל מנחה אלא עד פלג המנחה, שהוא שעה ורביע קודם הלילה, עושה, ומשם ואילך יוכל להתפלל ערבית.

תפילת הערב אין לה קבע.

אין לה קבע - זמנה כל הלילה. והא דתני אין לה קבע, ולא קתני זמנה כל הלילה, לאשמעינן דתפילת ערבית רשות, לפי שהיא כנגד הקרבת אברים ופדרים שקרבים כל הלילה, והנהך רשות נינהו, שפיון שנוזק היום נרצה הקרבן, אף על פי שנטמאו אברים ופדרים או שאבדו. ומיהו האידנא קבלוה עליהם כחובה.

ושל מוספין כל היום. רבי יהודה אומר: עד שבע שעות.

ושל מוספין כל היום - אם איחרה אחר שבע יצא, אבל נקרא פושע. וכן הלכה.

א רבי נחוניא בן הקנה הוה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפילה קצרה. אמרו

ברכות

פרק ה'

שנאמר (מלכים א' ח' לה) "והתפללו אל המקום הזה".

י הִיָּה יוֹשֵׁב בְּסִפִּינָה אוּ בְקֶרֶן אוּ בְאַסְדָּה, כְּכוּיֵן אֶת לְבוֹ כְּנֶגֶד בֵּית קוֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים.

בְּאַסְדָּא - עֲצִים הֶרְבֵּה קְשׁוּרִים וּמְהוֹדְקִים יַחַד, וּמְשִׁיטִים אוֹתָם בְּנֶהָר, וּבְנֵי אָדָם הוֹלְכִים עֲלֵיהֶם. וּבְלִשׁוֹן מְקָרָא (דבריהם ימיס ב' טו) קְרוּיֵין רְפְסוּדוֹת.

י רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: אֵין תְּפִילָּת הַמוֹסְפִין אֵלָא בְחֶבֶר עִיר.

אֵין תְּפִילָּת הַמוֹסְפִים אֵלָא בְחֶבֶר עִיר - בְּחַבּוּרַת הָעִיר, כְּלוּמַר: בְּצִיבוּר וְלֹא בְיַחֲד.

וְחֻמְמִים אוֹמְרִים: בְּחֶבֶר עִיר וְשֵׁלָא בְחֶבֶר עִיר.

בְּחֶבֶר עִיר וְשֵׁלָא בְחֶבֶר עִיר - בֵּין בְּצִיבוּר בֵּין בְּיַחֲד.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשְׁמוֹ: כָּל מְקוֹם שֵׁינֵשׁ חֶבֶר עִיר, הֵיחֲדִיד פְּטוּר מִתְּפִילַת הַמוֹסְפִין.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשְׁמוֹ - שֶׁל רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה.

וְאִיכָא בֵּין תַּנָּא קָמָא לְרַבִּי יְהוּדָה - יַחֲדִיד הַדֶּרַךְ בְּעִיר שְׂאִין שֵׁם עֲשָׂרָה. לְתַנָּא קָמָא אֱלִיבָא דְרַבִּי אֱלֵעָזָר דְּאָמַר לֹא תִיקְנִינָה אֵלָא בְחֶבֶר עִיר, יַחֲדִיד זֶה פְּטוּר. וְלְרַבִּי יְהוּדָה אֵין יַחֲדִיד פְּטוּר אֵלָא כְּשֶׁהוּא בְּמְקוֹם עֲשָׂרָה, שְׁשְׁלִיחַ צִיבוּר פּוֹטְרוֹ. וְהִלְכָה פְּחֻמְמִים.

א אֵין עוֹמְדִין לְהַתְּפַלֵּל אֵלָא מִתּוֹךְ כּוֹבֵד רֹאשׁ.

מִתּוֹךְ כּוֹבֵד רֹאשׁ - הַכְּנָעָה וּמוֹרָא, דְּכֻתִּיב (תהילים ב' יא) "עֲבֹדוּ אֶת ה' בִּירְאָה", וְעַבְדוּדָה זֶה תְּפִילָּה הִיא.

חֻסְדִּים הֶרְאִשׁוּנִים הָיוּ שׁוֹהִיִּם שְׁעָה אַחַת וּמִתְּפַלְלִים, כְּדִי שִׁיְכוּוְנוּ אֶת לְבָבָם לְמְקוֹם.

שׁוֹהִיִּם שְׁעָה אַחַת - בְּמְקוֹם שְׂבָאוּ לְהַתְּפַלֵּל.

ברכות

פרק ד'

בְּחוֹנֵן הַדַּעַת.

ד רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הָעוֹשֶׂה תְּפִילָּתוֹ קֹבֵעַ, אֵין תְּפִילָּתוֹ תַּחְנוּנִים.

הָעוֹשֶׂה תְּפִילָּתוֹ קֹבֵעַ - שֶׁתְּפִילָּתוֹ דּוֹמָה עֲלָיו כְּמִשְׁאוּי. וְלִשׁוֹן קֹבֵעַ - שְׂאוּמַר: "חֹק קְבוּעַ עָלַי לְהַתְּפַלֵּל, וְצָרִיף אֲנִי לְצֵאת מִמֶּנָּה".

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: הִמְהִלֵּךְ בְּמְקוֹם סִפְנָה, מִתְּפַלֵּל תְּפִילָּה קְצָרָה.

מִתְּפַלֵּל תְּפִילָּה קְצָרָה - וּמָה הִיא תְּפִילָּה קְצָרָה? שְׂאוּמַר: "הוֹשַׁע ה' אֶת עַמּוֹךְ וְגו'".

אוֹמֵר: "הוֹשַׁע הַשֵּׁם אֶת עַמּוֹךְ אֶת שְׂאֵרֵית יִשְׂרָאֵל, בְּכָל פְּרִשְׁת הָעֵיבוּר יִהְיוּ צָרְכֵיהֶם לְפָנֶיהָ, בְּרוּךְ אַתָּה ה' שׁוֹמֵעַ תְּפִילָּה".

בְּכָל פְּרִשְׁת הָעֵיבוּר - אֲפִילוּ בְּשַׁעָה שְׁהִם פּוֹרְשִׁים לְעַבְיָרָה, יִהְיוּ צָרְכֵיהֶם גְּלוּיִם לְפָנֶיהָ לְרַחֵם עֲלֵיהֶם. "פְּרִשְׁת" - לְשׁוֹן פְּרִישָׁה, "הָעֵיבוּר" - שֶׁל עַבְיָרָה.

וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אֵלָא הַתְּפִילָּה שֶׁמִּתְּפַלְלִים בְּמְקוֹם סִפְנָה הִיא "צָרְכִי עַמּוֹךְ מְרוּבִים וְכו'". וּמִתְּפַלֵּל אוֹתָהּ אָדָם כְּשֶׁהוּא מְהִלֵּךְ, וְאֵינוֹ מִתְּפַלֵּל לֹא שֶׁלֵּשׁ רֵאשׁוֹנוֹת, וְלֹא שֶׁלֵּשׁ אַחֲרוֹנוֹת. וּכְשִׁיעֵבוּר מְקוֹם הַסִּפְנָה וְתַתִּישׁב דַּעַתוֹ, צָרִיף לְחַזוֹר וּלְהַתְּפַלֵּל תְּפִילָּה כְּתִיקְנָה אִם לֹא עַבְרָה עוֹנָתָה.

ה הִיָּה רוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר, יֵרֵד.

הִיָּה רוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר יֵרֵד - אֵין הִלְכָה כְּסֶתֶם מִשְׁנָה זֶה, אֵלָא בֵּין גֵּשׁ לֹא מִי שִׁיֶּאֱחֹז חֲמוֹרוֹ, בֵּין אֵין לֹא מִי שִׁיֶּאֱחֹז חֲמוֹרוֹ, לֹא יֵרֵד, מִפְּנֵי שְׂאִין דַּעַתוֹ מִיּוֹשֶׁבֶת עֲלָיו כְּשֶׁהוּא יֵרֵד.

וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לִירֵד, יַחֲזִיר אֶת פָּנָיו.

יַחֲזִיר אֶת פָּנָיו - לְצַד יְרוּשָׁלַיִם, שְׂנַאֲמַר (מלכים א' ח' מח) "והתפללו אליך דרך ארצם".

וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲזִיר אֶת פָּנָיו, יִכְווּיֵן אֶת לְבוֹ כְּנֶגֶד בֵּית קוֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים.

יִכְווּיֵן אֶת לְבוֹ כְּנֶגֶד בֵּית קוֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים -

ברכות
פרק ה'

אפילו המלך שואל בשלומו, לא ישיבנו.
אפילו המלך שואל בשלומו - ודוקא מלך ישראל, אבל מלך עובד כוכבים פוסק, שלא להקבנו.

ואפילו נחש פרוץ על עקבו, לא יפסיק.
אפילו נחש פרוץ על עקבו - דוקא נחש, שרוב פעמים אינו נושף, אבל עקרב או אפעה, מן הדברים שונדי נושכים וממיתים, פוסק.

בב מזכירין גבורות גשמים בתחיית המתים.

מזכירין גבורות גשמים - "משיב הרוח", שאינו לשון בקשה אלא לשון הזכרה ושבח. ומפני שהגשמים אחת מגבורותיו של הקדוש ברוך הוא, דכתיב (איוב ה' ט) "עושה גדולות ואין חקר, הנותן מטר על פני ארץ", משום הכי קרי להו גבורות גשמים.

ושואלין הגשמים בברכת השנים.

ושואלין - "ותן טל ומטר", לשון בקשה.

בברכת השנים - מתוך שהן פרנסה, קבעו שאלתן בברכת פרנסה.

והבדלה בחונן הדעת.

והבדלה - במוצאי שבת.

בחונן הדעת - שהיא ברכה ראשונה של חול. ובירושלמי אמרו: מפני מה תיקנו הבדלה בחונן הדעת? שאם אין דעה, הבדלה מניין? וכן הלכה.

רבי עקיבא אומר: אומרה ברכה רביעית בפני עצמה. רבי אליעזר אומר: בהודאה.

בג האומר "על קן ציפור יגיעו רחמיך",

"ועל טוב יזכר שמך", "מודים מודים", משתקין אותו.

על קן ציפור יגיעו רחמיך - כמו שהגיעו רחמיך על ציפור, וגורף "לא תקח האם על הבנים", כן חוס ורחם עלינו.

ועל טוב יזכר שמך - משמע על טובתך נודה לך, ועל הרע לא נודה, והרי אנו תייבין לברך

ברכות
פרק ה'

על הרעה כשם שמברכין על הטובה.

מודים מודים - דמחזי כמקבל עליו שתי אלוהות. ומפרש בירושלמי: הך דתימא בציבור, אבל ביחיד תחנונים הם.

משתקין אותו - שעושה מידותיו של הקדוש ברוך הוא רחמים, והן אינן אלא גזירות מלך על עבדיו.

העובר לפני התיבה וטעה, יעבור אחר תחתיו. ולא יהא סרבן באותה שעה.

ולא יהא סרבן באותה שעה - כדרך שאר יורדים לפני התיבה, שצריך לסרב פעם ראשונה. אבל זה לא יסרב כשאומרים לו לך רד, לפי שגנאי הוא שתהא התפילה מופסקת כל כך.

מניין הוא מתחילת הברכה שטעה בה.

בד העובר לפני התיבה, לא יענה אחר הכהנים אמן, מפני הטירוף.

לא יענה אחר הכהנים אמן - בסוף כל ברכה, כמו ששאר הציבור עונים.

מפני הטירוף - שלא תטרוף דעתו ויטעה. לפי ששליח ציבור הוא צריך להתחיל ברכה שניה, ולהקרות להן מילה במילה, ואם יענה אמן לא יוכל לכונן ולחזור לתפילתו מהר, ולהתחיל הברכה שראוי שיתחיל.

ואם אין שם כהן אלא הוא, לא ישא את כפיו.

לא ישא את כפיו - שמא לא יוכל לכונן ולחזור לתפילתו להתחיל שים שלום, שתהא דעתו מטורפת מאימת דציבורא.

ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפילתו, רשאי.

ואם הבטחתו - כלומר: אם בטוח הוא שלא תהא דעתו מטורפת מאימת הציבור.

בה המתפלל וטעה, סימן רע לו. ואם שליח ציבור הוא, סימן רע לשולחיו, מפני ששלוחו

ברכות

פרק ו'

בורא פרי האדמה, בין חייך בין מבושלים.

ב בָּרַךְ עַל פִּירוֹת הָאֵילָן "בורא פרי האדמה", יצא. ועל פירות הארץ "בורא פרי העץ", לא יצא.

בָּרַךְ עַל פִּירוֹת הָאֵילָן וכו' - כָּל הַיָּכָא דְכִי שְׁקֵלֵי פִירָא אֵיתִיהָ לְעֵנָף, וְאוֹתוֹ הֵעֲנֵף עֲצָמוֹ חוּזָר וּמוֹצִיא פְרִי לְשִׁנָּה הָאֲחֵרֶת, מִקְרֵי אֵילָן, וּמְבַרְכִין עַל פִּירוֹתָיו בּוֹרָא פְרִי הָעֵץ. אָבֵל הַיָּכָא דְכִי שְׁקֵלֶת לִיהָ לְפָרִי לֹא יִשְׁאָר עֲנָף שְׁיַחֲזוֹר וְיוֹצִיא פְרִי לְשִׁנָּה הָאֲחֵרֶת, אֵין מְבַרְכִין עַל הַפִּירוֹת אֲלָא בּוֹרָא פְרִי הָאֲדָמָה.

ועל כולם אם אמר "שהכל נהיה בדברו", יצא.

ועל כולן אם אמר שהכל יצא - ואפילו על הפת ועל חייך. ומיהו לכתחילה אין לאכול שום פרי אם אינו יודע תחילה שיברך עליו בברכה הראויה לו.

ג עַל דְּבַר שְׂאִין גִּידוּלוֹ מִן הָאָרֶץ אוֹמֵר "שהכל".

על החומץ ועל הנובלות ועל הגובאי אוֹמֵר "שהכל".

נובלות - פירות שנפלו מן האילן קודם שנתבשלו כל צרכן.

גובאי - חגבים טהורים.

על החלב ועל הגבינה ועל הביצים אוֹמֵר "שהכל".

רבי יהודה אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא מִיֵּן קָלְלָהּ, אֵין מְבַרְכִין עָלָיו.

מִיֵּן קָלְלָהּ - נוֹבְלוֹת וְגוֹבָאֵי עַל יְדֵי קָלְלָהּ הֵן בָּאִים. וְאֵין הַלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה.

ד הָיוּ לְפָנָיו מֵיָנִים הֶרְבֵּה - רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶם מִמִּין שֶׁבִּעָה מְבַרְכֵי עָלָיו.

מִיֵּן שֶׁבִּעָה - חִטָּה וְשֵׁעוֹרָה וְגַפְנֵי וְתַאנְהָ וְרִימוֹן זֵית וְתַמְרוּסִים, דְּהֵנִי עֲדִיפֵי הוֹאִיל וְנִשְׁתַּבְּחָה בְּהֵן

ברכות

פרק ו'

שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ.

אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי חֲנִינָא בֶן דּוּסָא, שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל עַל הַחֹלִים, וְאוֹמֵר: "זֶה חַי וְזֶה מֵת".

אָמְרוּ לוֹ: מִנִּיֵּן אַתָּה יוֹדֵעַ?

אָמַר לָהֶם: אִם שֶׁגוּרָה תְּפִילַּתִּי בְּפִי, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקוּבָּל, וְאִם לֹא, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְטוּרָף.

אם שגורה תפילתי - סדורה בפי במרוצה, ואינו נכשל בה.

שהוא מטורף - שהחולה מטורף, כמו (בראשית מ"ד כח) "אף טרוף טורף". פירוש אחר: לשון (ברכות ה:) "טורפים לו תפילתו בפניו", כלומר: התפילה שהתפללו עליו מטורפת וטרודה ממנו, ואינה מקובלת.

א כִּיצַד מְבַרְכִין עַל הַפִּירוֹת?

עַל פִּירוֹת הָאֵילָן אוֹמֵר "בורא פרי העץ", חוץ מן חייך, שְׁעַל חֲנִינֵן אוֹמֵר "בורא פרי הגפן".

חוץ מן חייך - שמתוך חשיבותו קבעו לו ברכה לעצמו. וכן הפת.

ועל פירות הארץ אוֹמֵר "בורא פרי האדמה", חוץ מן הפת, שְׁעַל הפת הוא אוֹמֵר "המוציא לחם מן הארץ".

ועל הירקות אוֹמֵר "בורא פרי האדמה". רבי יהודה אוֹמֵר: "בורא מיני דשאים".

בורא מיני דשאים - לפי שיש בכלל פרי האדמה דשא וזרעים כגון קטניות, ורבי יהודה בעי היכר ברכה לכל מין ומין. ואין הלכה כרבי יהודה.

וְהָא דְתַנֵּן עַל הַיִּרְקוֹת אוֹמֵר בּוֹרָא פְרִי הָאֲדָמָה, הֵנִי מִלֵּי יִרְקוֹת שְׁדַרְכָן לְאֲכָלֵן חֲיִין וְאֲכָלֵן חֲיִין, או שְׁדַרְכָן לְאֲכָלֵן מְבוּשָׁלִים וְאֲכָלֵן מְבוּשָׁלִים. אָבֵל אוֹתֵן שְׁדַרְכָן לְאֲכָלֵן חֲיִין וְאֲכָלֵן מְבוּשָׁלִים, או שְׁדַרְכָן לְאֲכָלֵן מְבוּשָׁלִים וְאֲכָלֵן חֲיִין, אֵינוֹ מְבַרְכֵי עָלֵיהֶן אֲלָא שֶׁהַפֵּל. וְיִרְקוֹת שְׁאוּכְלִין אוֹתָם בֵּין חֲיִין בֵּין מְבוּשָׁלִים, מְבַרְכִין עָלֵיהֶן

ברכות

פרק ו'

ו היו יושבין לאכול, כל אחד ואחד מברך לעצמו. הסיבו, אחד מברך לכולן.

היו יושבים - בלא הסיבה, וסימן הוא שלא נתועדו לאכול יחד. שרגילים היו כשמתועדים חבורות אנשים לאכול, שהיו מסובים על המיטות, ואוכלים ושותים בהסיבת שמאל.

כל אחד מברך לעצמו - שלא היה להם קבע סעודה בלא הסיבה. ומיהו אם אמרו ניזיל ניכול נהמא בדוקתא פלן, אף על פי שלא הסיבו, כהסיבו דמי, ואחד מברך לכולם, ומצטרפין נמי לזימון.

בא להם יין בתוך המזון, כל אחד ואחד מברך לעצמו. לאחר המזון, אחד מברך לכולם.

בא להם יין בתוך המזון כל אחד מברך לעצמו - הואיל ואין בית הבליעה פנוי, ואין לב המסובים פונה אל המברך, אלא לבלוע מה שבפיהם. אי נמי, חישינן שמא יתנגק כשפא לענות אמן.

והוא אומר על המוגמר, אף על פי שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר הסעודה.

והוא אומר על המוגמר - המברך ברפת המזון הוא מברך על המוגמר "בורא עצי בשמים". ואף על גב דאיכא דעדיף מיניה, אפילו הכי, פיון דאתחיל בתדא, עביד לאידך.

מוגמר - רגילין היו להביא אחר הסעודה עצי בשמים במחטה על האש לריח טוב.

לאחר הסעודה - לאחר ברפת המזון, דהשתא לאו מצרכי הסעודה הוא, אפילו הכי, פיון שהתחיל בברכות אחרונות, גומרן.

ברכות

פרק ו'

ארץ ישראל.

וחכמים אומרים: מברך על אינה מהם שירצה.

מברך על אינה מהם שירצה - דחביב עדיף. והלכה כחכמים.

ה ברוך על היין שלפני המזון, פטר את היין שלאחר המזון.

פטר את היין שלאחר המזון - הגי מילי בשבתות וימים טובים, שרגילים לקבוע על היין לאחר המזון, וכשברך על היין לפני המזון, אדעתא דהכי ברוך. אבל בשאר ימים שאין רגילים לקבוע עצמן על היין שלאחר המזון, אין היין שלפני המזון פוטר היין שלאחר המזון. וכל "לאחר המזון" דתנן במתניתין, היינו לאחר שסילקו ידיהם מן הפת, קודם שיברכו ברפת המזון.

ברוך על הפרפרת שלפני המזון, פטר את הפרפרת שלאחר המזון.

פרפרת - כל דבר שמלפתים בו את הפת, כגון בשר וביצים ודגים, קרוים פרפרת. ופעמים שהיו מביאים פרפראות קודם סעודה להמשיך האכילה, וחוזרים ומביאים פרפראות אחרות לאחר הסעודה, אחר שמשכו ידיהם מן הפת.

ברוך על הפת, פטר את הפרפרת. על הפרפרת, לא פטר את הפת. בית שמאי אומרים: אף לא מעשה קדירה.

מעשה קדירה - כגון הריפות וגרש כרמל, וקמח שנתבשל במים כגון הלביבות, וכיוצא בהן.

ואית דמפרשי פרפרת דמתניתין, פת הצנומה בקערה, שאין בה מראה לחם, דמברכים עליה בורא מיני מזונות. והשתא ניחא דאיצטריוך לאשמעין ברוך על הפרפרת לא פטר את הפת, אף על גב דהיא נמי מין פת, אבל מעשה קדירה פטר. ובית שמאי סברי כשם שאם ברוך על הפרפרת לא פטר את הפת, כך לא פטר מעשה קדירה. ואין הלכה כבית שמאי.

